

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

КАФЕДРА ПОВЕДІНКОВИХ НАУК ТА ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Львів

2025

Реєстраційний номер

Розроблено та внесено:

кафедрою поведінкових наук та військового лідерства Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Силабус навчальної дисципліни розглянутий на засіданні кафедри поведінкових наук та військового лідерства Інституту психологічної підтримки персоналу.

Протокол від ____ . ____ .2025 № ____

Назва курсу	Психологія лідерства військовослужбовців
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Інститут психологічної підтримки персоналу, кафедра поведінкових наук та військового лідерства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	К6 Забезпечення військ (сил)
Викладач (-і)	
Контактна інформація викладача (-ів)	Alex_Nazariychuk@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	щочетверга, 15.00-17.00 (каб. 212, Інститут ППП) онлайн-консультації в групах додатків Signal
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблений таким чином, щоб надати курсантам теоретичні і практичні знання на рівні ознайомлення, трансформації і репродукції, сформувані прості інтелектуальні і практичні вміння щодо психології військового лідерства, командної роботи, здатності до лідерської поведінки під час вирішення ситуаційних завдань (кейсів), покращити власну мотивацію, демонструвати проактивність, наполегливість, інтерес, армійські цінності та критичне мислення. Дисципліна викладається у 7-8 семестрах 4 курсу в обсязі 4 кредитів ЄКТС
Коротка анотація курсу	Курс "Психологія лідерства військовослужбовців" побудована з урахуванням специфіки підготовки майбутніх офіцерів. Поряд із загальними засадами психології та лідерства, значна увага приділена особливостям формування та розвитку лідерських якостей у військовому середовищі. У курсі розглядаються питання психології особистості військовослужбовця, психологічних механізмів впливу лідера на підлеглих, формування авторитету та довіри, управління мотивацією та емоційними станами особового складу. Окреме місце відведено вивченню феномену військової команди, психологічних основ командної взаємодії, стресостійкості та прийняття рішень в умовах бойових і кризових ситуацій.
Мета та цілі курсу	Формування в курсантів компетентностей відповідно до вимог стандарту вищої військової освіти офіцера тактичного рівня, навчання практиці лідерського впливу на окремих військовослужбовців і особовий склад підрозділу в цілому, розвитку професійної суб'єктності та здатностей офіцера, необхідних для результативного виконання функціональних обов'язків на первинній посаді у процесі виконання завдань за призначенням. В ході вивчення навчальної дисципліни "Психологія лідерства військовослужбовців" передбачається набуття компетентностей, теоретичних знань та умінь, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю (спеціалізацією), а саме: здатність працювати автономно та в команді (включаючи навички лідерства), виконуючи посадові обов'язки в ході бойового застосування та повсякденної діяльності підрозділу (за видами, родами Збройних Сил

	<p>України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України);</p> <p>здатність опановувати знання в інших галузях професійної діяльності, здійснювати пошук, аналізувати та надавати критичну оцінку інформації з різних джерел.</p>
<p>Список основної і додаткової літератури</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бойко О.В. Теорія і методика формування лідерської компетентності офіцерів Збройних сил України: монографія. Житомир : Вид. О.О. Євенок, 2020. 668 с. 2. Бойко О.В., Миценко Д.В., Романишин А.М. Психолого-педагогічний практикум лідерства командира взводу (роти): Навчально-методичний посібник. Львів: АСВ, 2009. 153 с. 3. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України (Частина III). Взвод, відділення, екіпаж. 2016. URL: https://drive.google.com/file/d/1RNkUEy4Zx8OpCNisHV7gB1iYdnlTuDf/view (дата звернення: 07.06.2021). 4. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України (Частина II). Рота, батальйон. 2016. URL: https://drive.google.com/file/d/1ZLqCUA1Lfe992Lkb2kBP0zwwkh1h2do3/view (дата звернення: 07.06.2021). 5. Військова педагогіка у професійній діяльності офіцера і сержанта: у 2-х частинах. «Загальні основи педагогіки та військової дидактики» / О.В.Бойко, Л.В. Коберський, В.М. Кожевніков, А.М. Романишин, С.В. Скрипник. Львів: АСВ, 2012. Частина I. 448 с. 6. Військова педагогіка у професійній діяльності офіцера і сержанта: у 2-х частинах. «Методика та системи виховання військовослужбовців» / О.В.Бойко, Л.В. Коберський, В.М. Кожевніков, А.М. Романишин, С.В. Скрипник. Львів: АСВ, 2012. Частина II. 370 с. 7. Вказівки щодо збереження психічного здоров'я військовослужбовців в зоні застосування військ (сил) та під час відновлення боєздатності військових частин (підрозділів). Київ : ГУМПЗ, 2017. 76 с. 8. Внутрішні комунікації військового лідера. Порадник офіцерам і сержантам. Київ: Центр морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, 2019. 9. Доктрина «Морально-психологічне забезпечення військ (сил) в Об'єднаних операціях». ВКП 1.58 (31) 01: затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 27.10.2020. URL: https://dovidnykmpz.info/zagalni/doktryna-moral-no-psykholohichne-zabezpechennia-viys-k-syl-v-ob-iednanykh-operatsiiakh/ дата звернення: 07.06.2021). 10. Доктрина з вивчення та впровадження військового досвіду у Збройних Силах України. ВКП 7-00(01).01: затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 30.06.2020. 11. Доктрина військового лідерства у Збройних силах України: затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 22.01.2024 р. 12. Доктрина публічного спілкування ВКП-18(00).01: затв. Головнокомандувачем Збройних сил України від 19.09.2020. URL: https://www.mil.gov.ua/content/standarts/doktryna_pyblyck_spilk_20200919.pdf (дата звернення: 07.06.2021). 13. Питання реалізації постанови Кабінету Міністрів України від 20

січня 2016 року № 18: наказ Міністерства оборони України від 18.09.2020. № 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0923-20#n2> (дата звернення: 07.06.2021).

14. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999. № 551-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text> (дата звернення: 07.06.2021).

15. Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 04.01.2017. №4.

16. Про затвердження Інструкції з організації національно-патріотичної підготовки у Збройних Силах України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 28.03.2017. №108.

17. Про затвердження Інструкції з організації психологічної декомпресії військовослужбовців Збройних Сил України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.12.2018. № 462.

18. Про затвердження Інструкції з оцінювання морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 29.04.2017 року №153.

19. Про затвердження Інструкції з оцінювання рівня авторитету і лідерства командирів (начальників) у Збройних Силах України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 05.07.2018. №249.

20. Про затвердження Інструкція з організації психологічної підготовки у Збройних Силах України: наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 23.10.2020. № 173. URL: https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2020/10/nakaz_HK_164-220.pdf (дата звернення: 07.06.2021).

21. Про затвердження Настанови з морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України: наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.03.2018 року №173.

22. Система роботи посадових осіб щодо морально-психологічного впливу на особовий склад Збройних Сил України в ході виконання завдань за призначенням та під час відновлення боєздатності: затв. Начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України від 26.06.2019.

23. Система роботи посадових осіб щодо морально-психологічного впливу на особовий склад Збройних Сил України під час повсякденної діяльності військ (сил): затв. Начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України від 26.06.2019.

Допоміжна література та інформаційні ресурси:

24. Адізес І. Ідеальний керівник. Чому ним неможливо стати. Київ: Наш формат, 2017. 288 с.

25. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. Київ: Наш формат, 2019. 312 с.

26. Адізес І. Управління змінами для досягнення найліпшого результату в бізнесі й повсякденному житті. Київ: Форс Україна, 2018. 400 с.

27. Бойко О. Статті автора. Сайт. URL: https://petrimazepa.com/oleg_boyko (дата звернення: 01.06.2021).

28. Вести. Боротися. Перемагати. Етос морської піхоти України / за ред. А. Зелінського. Київ : Український кризовий медіацентр за сприяння посольства США в Україні та ГО «Дух Америки», 2017. 133 с.

29. Віллінк Д. Бебін Л. Абсолютна відповідальність. Уроки лідерства від морських котиків. Київ: Книголав, 2020. 400 с.
30. Довідник для фахівців структур морально-психологічного забезпечення: веб-сайт. URL: <https://dovidnykmpz.info/> (дата звернення: 07.06.2021).
31. Документальний фільм «Аеропорт» URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0cJNiPX6ho&t=510s> (дата звернення: 07.06.2021).
32. Документальний фільм «ДАП – Донецький аеропорт. Початок». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IEhRIEU3k2Q&t=928s> (дата звернення: 07.06.2021).
33. Документальний фільм «Дебальцево». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=H4PuT8c6uV0> (дата звернення: 07.06.2021).
34. Документальний фільм «Іл-76 – 2014. Луганський аеропорт. Борт 76777». Електронний ресурс: <https://www.youtube.com/watch?v=eDnJxGyiGZI&t=1808s> (дата звернення: 07.06.2021).
35. Документальний фільм «Луганський форпост». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=o0hIgfQMm60> (дата звернення: 07.06.2021).
36. Документальний фільм «Рейд. Сила нескорених». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6JFoiNlbJJ8> (дата звернення: 07.06.2021).
37. Інтерв'ю з Вадимом Сухаревським (частина 1) «Своя війна». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mHs4HeAh1aM&t=1287s> (дата звернення: 07.06.2021).
38. Інтерв'ю з Вадимом Сухаревським (частина 2) «Своя війна». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bP7a61IgxOY> (дата звернення: 07.06.2021).
39. Інтерв'ю з Вадимом Сухаревським (частина 3) «Своя війна». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HS-wDuQC9x8&t=352s> (дата звернення: 07.06.2021).
40. Інтерв'ю з Олександром Порхуном (частина 1) «Своя війна». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NcHe8f4I1kk&t=7s> (дата звернення: 07.06.2021).
41. Інтерв'ю з Олександром Порхуном (частина 2) «Своя війна». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gHYk44fTm1c&t=119s> (дата звернення: 07.06.2021).
42. омар З. Психологічна стійкість воїна. Київ : Stabilization Support Services, 2017. 184 с.
43. Лідерство сержанта та офіцера (психолого-педагогічний аспект): навчально-методичний посібник / О.В. Бойко, О.В. Копаниця, А.В. Луньков, А.М. Романишин, Н. Спейд. Львів: ЛІСВ, 2009. 188 с.
44. Маккеон Г. Коротко і по суті. Мистецтво визначати пріоритети. Київ : Наш формат, 2018. 224 с.
45. Маккрістал С., Коллінз Т., Сильверман Д., Фасселл К. Команда команд. Нові правила взаємодії у складному світі / пер. з англ. А. Жищинської. Дніпро : Моноліт, 2018. 384 с.
46. Макрейвен В. Морські історії. Моє життя у спецопераціях. Київ: КМ-Букс, 2020. 408 с.
47. Макрейвен В. Г. Застеляйте ліжко / пер. з англ. Т. Заволоко. Київ : Видавнича група КИ-БУКС, 2020. 128 с.

	<p>48.Максвелл Дж. 21 качество лидера. Минск: Попурри, 2011. 224.</p> <p>49.Охорона психічного здоров'я в умовах війни. Том 1-2. URL: http://aumf.net/ua/wp-content/uploads/2017/09/0001-0050-Combat_Psychology-tom12.pdf (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>50.Патрикаракос Д. Війна у 140 знаках. Як соціальні медіа змінюють конфлікти у XXI столітті. Київ : ТОВ «Yakaboo Publishing», 2019. 352 с.</p> <p>51.Прессфілд С. Ворота вогню. URL: https://www.e-reading.club/book.php?book=46408 (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>52.Психологія бою: діяльність командира підрозділу щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій: навчально-методичний посібник / А.М. Романишин, О.В. Бойко, Д.В. Богородицький та ін. Львів: НАСВ, 2015. 322 с.</p> <p>53.Чалдині Р. Психологія впливу. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 368 с.</p> <p>54.Army Leadership and The Profession ADP 6-22, 2019. URL : https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/Details.aspx?PUB_ID=1007609 (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>55.Army University Press. URL: https://www.armyupress.army.mil/ (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>56.Leader Development. FM 6-22, 2015. URL : https://armypubs.us.army.mil/doctrine/index.html (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>57.Leadership lessons from West Point / D. Crandall. San Francisco : Publlished by Jossy-Bass, 2007. 397 p.</p> <p>58.Malone D.M. Small Unit Leadership / Dandridge M. Malone. New York : Ballantine Books, 2003. 170 p.</p> <p>59.Modern War Institute. URL: https://mwi.usma.edu/ (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>60.The Army Leader. URL: https://thearmyleader.co.uk/about/contact/ (дата звернення: 07.06.2021).</p> <p>61.Wade N.M. The Leader's SMARTbook / N.M. Wade. Lakeland : The Light Press, 2003. 270 p.</p>
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	80 годин аудиторних занять, у тому числі 2 годин лекції, 54 години групових занять, 30 годин практичних занять, 4 години – контрольні заходи (ДЗ – 2), 30 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>За результатами вивчення навчальної дисципліни курсанти мають бути спроможними:</p> <p>знати та розуміти процеси управління підрозділом (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України) в ході підготовки і ведення бою та у повсякденній діяльності;</p> <p>підтримувати сприятливий морально-психологічний клімат і психологічно готувати особовий склад підрозділу до дій в екстремальних умовах;</p> <p>працювати автономно та в команді, виконуючи обов'язки за посадою призначення в ході бойового застосування і повсякденної діяльності підрозділу (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України), мати навички лідерства;</p> <p>володіти методичними навичками, навичками саморозвитку і самоосвіти протягом життя, вивчення та використання передового</p>

	досвіду професійної діяльності.
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль	7-й семестр – диференційований залік; 8-й семестр – диференційований залік.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Виконання творчих завдань, написання есе. Сократичні бесіди. Круглий стіл. Тренінгові вправи. Вирішення ситуаційних завдань (кейсів). Методика SWOT-аналізу. Методика командирського інформування. Методика ситуаційного лідерства. Алгоритм прямого (опосередкованого) лідерства. Методика розрахунку часу (матриця Ейзенхауера, примножувач часу Р.Вайдена). Методика пріоритету заохочень. Методика аналізу проведених дій – АПД (AAR) Вирішення тестових завдань в Google-формах.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Проміжне оцінювання (за результатами першого семестру вивчення курсу): семінарські заняття – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); диференційований залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).
Академічна доброчесність:	Очікується, що курсанти виконають декілька письмових робіт у формі есе, вони будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших курсантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі курсанта є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що усі курсанти відвідуватимуть заняття курсу. Курсанти мають інформувати викладача про неможливість відвідування занять. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи іспиту	Лідерство у професійній діяльності офіцера. Відмінності лідерства і управління (командування). Базові лідерські компетенції офіцера. Завдання лідерства військовослужбовців. Умови лідерства військовослужбовців. Стандарти лідерства військовослужбовців. Вирішення ситуаційних завдань (кейсів) щодо прояву цінностей військового лідера (на основі конкретних прикладів професійної діяльності офіцерів). Вирішення проблемних питань: «Чому цінності та етика поведінки є основою лідерства військовослужбовців?»; «Які позитивні приклади демонстрації цінностей та дотримання офіцерами етичних стандартів поведінки ви знаєте?». Вирішення ситуаційних завдань щодо дотримання вимог етичних

стандартів поведінки військового лідера (на основі конкретних прикладів професійної діяльності офіцерів).

Вирішення ситуаційних завдань щодо прояву переконань (національної ідентичності, патріотизму), авторитетності (поваги), професійності (фаховості, компетентності), мужності (емоційної зрілості) у військового лідера (на основі конкретних прикладів професійної діяльності офіцерів).

Котрпродуктивність (токсичність) командира (начальника): психічні властивості і види.

Вирішення творчого завдання (написання есе) на теми: «Хто для мене ідеал військового лідера?»; «Як формувати і розвивати свій характер, щоб стати військовим лідером?»; «Як формувати характер своїх підлеглих солдатів та сержантів, щоб бути для них визнаним військовим лідером?»; «Навіщо бути військовим лідером?».

Влада військового лідера та її відмінності в порівнянні з менеджментом. Базові процедури прямого (безпосереднього) лідерства офіцера та взаємодія з особовим складом: формулювання мети; аналіз ресурсів; визначення способів (шляхів) досягнення мети; аналіз проведених дій і вдосконалення процесів.

Способи впливу військового лідера на підтримання військової дисципліни в підрозділі (на прикладі вирішення ситуаційних завдань з військової практики).

Особливості застосування військовим лідером методики «Пріоритету заохочень» для підтримання військової дисципліни.

Виконання творчого завдання (підготовка матеріалів, написання есе) на теми: «Мої найкращі мотиватори для досягнення поставленої мети»; «Які найголовніші потреби особового складу і якими способами повинен задовольняти військовий лідер?»; «Які методи і прийоми самомотивації найкраще підходить для того, щоб стати визнаним військовим лідером?».

Основи мотивації особового складу підрозділу військовим лідером. Методики (техніки) мотивації особового складу військовим лідером. Корпоративна культура взаємовідносин у підрозділі та роль військових лідерів у її формуванні.

Роль військового лідера у створенні, підтриманні збереженні і розвитку традицій підрозділу.

Приклади успішної взаємодії військових лідерів з представниками ЗМІ (друкованими, телевізійними).

Приклади успішної роботи військового лідера в соціальних мережах з метою підтримки морально-психологічного стану (бойового духу) особового складу підрозділу.

Правила взаємодії військового лідера з громадськістю та ЗМІ.

Підготовка військового лідера до прес-конференції та інтерв'ю на визначені теми.

Презентація наративу військового лідера на визначену тему.

Проведення прес-конференції військовим лідером на актуальну проблематику військово-професійної діяльності.

Психологічна структура особистості військового лідера та її спрямованість.

Темперамент і характер військового лідера.

Психологічні властивості військового лідера.

Самовизначення спрямованості за багатофакторним особистісним опитувальником «Адаптивність 200».

Самовизначення темпераменту і характеру за: тестом-опитувальником Г. Айзенка для діагностики властивостей і типу темпераменту (EPQ); опитувальником Г. Шмішека «Діагностика типів акцентуації рис характеру».

Вплив військового лідера на психічні стани та утворення військовослужбовців.

Сутність паніки, причини її виникнення та першочергові дії військового лідера щодо її припинення.

Вирішення проблемних питань: «Яким чином формуються знання, навички та вміння?»; «Які складові професійної майстерності військового лідера?»; «Як виникають переконання, мотиви і риси характеру військового лідера?».

Стресори військово-професійної діяльності та їх вплив на психіку військовослужбовців.

Вплив бойових дій на психічне здоров'я військовослужбовців та військових лідерів.

Підтримання військовим лідером оптимального психоемоційного стану військовослужбовця.

Виконання вправ (технік) підтримання оптимального психоемоційного стану військовослужбовця: «Допомога при руховому збудженні: прийом «Захват»; «Допомога при ступорі»; «Допомога при нервовому тремтінні (треморі)»; «Методика «Ключ». Идеомоторне тренування».

Прояви девіантної поведінки в бойових умовах.

Характеристика девіантної поведінки в бойовій обстановці та першочергові дії військового лідера щодо її припинення.

Особливості і види внутрішніх конфліктів особистості.

Причини і чинники міжособистісних та міжгрупових конфліктів.

Моделювання вирішення військовим лідером конфліктної ситуації в підрозділі (на реальних прикладах з військової практики).

Підготовка матеріалів в електронному вигляді (зі ЗМІ, кіно, літератури) з прикладами успішного досвіду вирішення військовим лідером міжособистісних та міжгрупових конфліктів в бойовій обстановці.

Методики управління конфліктами у підрозділі (на основі прикладів успішного досвіду військових лідерів).

Аналіз конкретних ситуацій щодо успішного вирішення військовим лідером конфліктів у підрозділі.

Виконання творчого завдання (написання есе) на основі прочитаних книг про лідерство на визначену тему: «Вести. Боротися. Перемагати». Етос морської піхоти України; Стівен Прессфілд «Ворота вогню» («Gates of Fire»); Документальних фільмів: «Рейд», «Дебальцеве», «Іл-76 – 2014. Луганський аеропорт. Борт 76777».

Основи військової педагогіки лідерства.

Місце і роль військового лідера в сучасних системах підготовки особового складу підрозділів.

Вирішення проблемних питань: «У чому полягає роль військового лідера як мотиватора підготовки особового складу підрозділу?»; «Основні принципи (правила) та результативні способи активізації військовим лідером індивідуальної та колективної підготовки особового складу».

Традиційні методи навчання військовослужбовців.

Активні методи навчання військовослужбовців.

Інноваційні методи навчання військовослужбовців.

Вирішення проблемних питань: «Комунікація (спілкування) як

основний спосіб військового лідерства»; «Командирське інформування особового складу на індивідуально визначену викладачем тему».

Тренування невербального спілкування з особовим складом.

Тренування вербального спілкування (індивідуального, групового) з особовим складом.

Методика «Аналіз проведених дій» («After Action Review»).

Методи впливу на поведінку військовослужбовця та їх класифікація.

Особливості застосування військовим лідером основних методів впливу на поведінку військовослужбовця.

Задоволення індивідуальних потреб і запитів окремого військовослужбовця підрозділу як основа вирішення особистих проблем і ставлення військового лідера до особового складу підрозділу.

Способи розвитку окремих військовослужбовців та особового складу підрозділу військовим лідером.

Вирішення кейсів (ситуаційних завдань) щодо розвитку особового складу військовим лідером.

Вирішення проблемних питань: «Що первинне у військово-професійній діяльності військового лідера: колективні чи індивідуальні потреби?»; «Як військовому лідеру досягти балансу між колективним та індивідуальним у підрозділі?».

Етапи формування військовим лідером боєздатної команди (Combat-Ready Team) з підрозділу.

Згуртування військовим лідером особового складу у боєздатну команду.

Врахування військовим лідером чинників згуртування особового складу підрозділу в бойовій обстановці.

Характерні ознаки боєздатної команди.

Слухання; встановлення рамок владних повноважень; розвиток особового складу та визначення мети підрозділу в бойовій обстановці.

Дотримання військовим лідером принципів (правил) підготовки особового складу в бойовій обстановці: навчання особового складу діям в складі підрозділу; тренування до бою; формування в особового складу гордості за досягнення; розвиток мислення воїнів-переможців (growth mindset); адекватна самооцінка сформованих вмінь та навичок.

Ознаки розвиненості військового лідера боєздатної команди: знання своєї справи; знання солдатів і сержантів; вміння організувати індивідуальний розвиток солдатів і сержантів; вміння структурувати ситуації для кожного окремого солдата (менторінг, консультування).

Практика військового лідерства з підтримання згуртованості особового складу підрозділу.

Використання військовим лідером позитивних рольових моделей поведінки військовослужбовців в бойовій обстановці для підтримання згуртованості боєздатної команди (на основі прикладів з військової практики).

Вирішення проблемних питань: «Головні лідерські функції сержантів, як перших помічників офіцерів»; «Функціональний розподіл лідерської взаємодії офіцерів та сержантів». Теоретичні основи ситуаційного військового лідерства.

Методика ситуаційного військового лідерства офіцера (сержанта).

Аналіз матеріалів: кіно, медіа, літератури з успішними прикладами ситуаційного військового лідерства.

Підготовка презентації (Power Point), есе з описом успішних прикладів застосування офіцерами (сержантами)

Методики ситуаційного лідерства у військовій практиці.

	<p>Лідерські техніки впливу на особовий склад підрозділу за методикою ситуаційного військового лідерства: «Як делегувати свої повноваження іншим»; «Як бути ініціативним»; «Як планувати»; «Як проводити наради і зустрічі»; «Як встановити стандарти»; «Як інспектувати»; «Як розвивати особовий склад»; «Як організувати зворотний зв'язок»; «Як заохочувати індивідуалістів»; «Як активізувати»; «Як впливати на «бувалих»; «Як використовувати покарання і стягнення у підрозділі»; «Як консультувати»; «Як управляти стресом»; «Як підтримувати позитивний командний клімат»; «Як правильно формулювати питання». Досвід лідерства офіцерів в бойовій обстановці (під час участі в АТО, ООС) на тему: «Лідерство військовослужбовців як запорука успішного виконання бойового завдання»; «Контрпродуктивне (токсичне) лідерство офіцера (сержанта) в бойових умовах». Аналіз конкретних ситуацій вирішення військовим лідером етичних дилем в бойових умовах (на основі прикладів з військової практики). Методика військового лідерства: «Етичний процес прийняття рішення».</p>
Опитування	<p>З метою оцінювання якості курсу курсантам буде надісланий опитувальник після завершення курсу.</p>

Схема курсу

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
30/18	Розділ 1. Основи військового лідерства Тема 1. Концептуальні основи військового лідерства	<p>Після опанування теми «Концептуальні основи військового лідерства» здобувач освіти повинен:</p> <p>Знати та розуміти:</p> <p>базові концепції, теорії та моделі військового лідерства;</p> <p>історичні підходи до формування лідерства у військових організаціях;</p> <p>національні та зарубіжні традиції і практики військового лідерства;</p> <p>взаємозв'язок між особистими якостями командира та ефективністю лідерства.</p> <p>Вміти:</p> <p>аналізувати ключові концепції та визначати їх застосування у військовій діяльності;</p> <p>пояснювати особливості військового лідерства порівняно з цивільним;</p> <p>визначати сильні й слабкі сторони різних моделей лідерства;</p> <p>аргументовано застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань у військовому колективі.</p> <p>Набути навичок та здатності:</p> <p>критично оцінювати сучасні підходи до військового лідерства;</p> <p>формувати власне бачення ролі офіцера як лідера у Збройних Силах;</p>	<p>Прослуховування подкасту (аудіозапису) на визначену тематику.</p> <p>Прочитання статей за тематикою занять.</p> <p>Написання есе.</p> <p>Вирішення ситуаційних завдань (кейсів) щодо прояву цінностей, дотримання вимог етичних стандартів поведінки військового лідера на основі конкретних прикладів професійної діяльності офіцерів.</p> <p>Вирішення тестових завдань (кейсів) в Google-формі.</p>

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
		<p>інтегрувати концептуальні знання у підготовку до управлінської та бойової діяльності;</p> <p>демонструвати здатність до самоаналізу й розвитку особистих лідерських якостей.</p>	
16/4	Тема 2. Пряме (безпосереднє), ситуаційне лідерство та контрпродуктивна (токсична) поведінка військовослужбовців	<p>Після опанування теми здобувач освіти повинен:</p> <p>Знати та розуміти:</p> <p>сутність і особливості прямого (безпосереднього) військового лідерства;</p> <p>основні принципи та моделі ситуаційного лідерства;</p> <p>психологічні чинники, що зумовлюють контрпродуктивну (токсичну) поведінку військовослужбовців;</p> <p>наслідки токсичного лідерства для морально-психологічного стану підрозділу та ефективності виконання завдань.</p> <p>Вміти:</p> <p>розрізняти та пояснювати типи військового лідерства (пряме, ситуаційне);</p> <p>застосовувати моделі ситуаційного лідерства залежно від завдання, контексту й особливостей підлеглих;</p> <p>виявляти ознаки контрпродуктивної поведінки у військовому колективі;</p> <p>пропонувати шляхи профілактики та корекції токсичних проявів у поведінці військовослужбовців.</p> <p>Набути навичок та здатності:</p>	<p>Прослуховування подкасту (аудіозапису) на визначену тематику.</p> <p>Прочитання статей за тематикою занять.</p> <p>Написання есе.</p> <p>Вирішення ситуаційних завдань (кейсів) щодо прояву цінностей, дотримання вимог етичних стандартів поведінки військового лідера на основі конкретних прикладів професійної діяльності офіцерів.</p> <p>Вирішення тестових завдань (кейсів) в Google-формі.</p>

Кількість годин ауд./самот.	Тема	Результати навчання	Завдання
		<p>адекватно обирати стиль лідерської взаємодії відповідно до конкретних умов і особливостей підлеглих;</p> <p>протидіяти проявам токсичної поведінки та створювати позитивний психологічний клімат у підрозділі;</p> <p>формувати власний стиль командування на засадах балансу прямого та ситуаційного лідерства;</p> <p>демонструвати здатність до самоконтролю, рефлексії та корекції власних лідерських дій у складних ситуаціях.</p>	
6/2	Розділ 2. Досвід військового лідера Тема №3. Лідер боєздатної команди	<p>Після опанування теми здобувач освіти повинен:</p> <p>Знати та розуміти:</p> <p>основні характеристики та критерії боєздатної військової команди;</p> <p>роль і функції лідера у формуванні згуртованого та ефективного підрозділу;</p> <p>психологічні основи командної взаємодії, довіри та згуртованості;</p> <p>фактори, що впливають на бойовий дух і морально-психологічну стійкість особового складу.</p> <p>Вміти:</p> <p>визначати етапи формування команди та роль лідера на кожному з них;</p> <p>аналізувати психологічний клімат і рівень згуртованості підрозділу;</p>	<p>Прослуховування подкасту (аудіозапису) на визначену тематику.</p> <p>Прочитання статей за тематикою занять.</p> <p>Написання есе.</p> <p>Вирішення ситуаційних завдань (кейсів) щодо прояву цінностей, дотримання вимог етичних стандартів поведінки військового лідера на основі конкретних прикладів професійної діяльності офіцерів.</p> <p>Вирішення тестових завдань (кейсів) в Google-формі.</p>

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
		<p>застосовувати ефективні методи мотивації та комунікації для підтримання боєздатності команди;</p> <p>приймати управлінські рішення з урахуванням потреб і можливостей особового складу.</p> <p>Набути навичок та здатності:</p> <p>розвивати та підтримувати бойовий дух колективу в умовах підвищеного ризику та стресу;</p> <p>формувати атмосферу довіри, взаємоповаги й відповідальності у військовому підрозділі;</p> <p>діяти як приклад для наслідування, забезпечуючи морально-психологічну єдність команди;</p> <p>проявляти лідерські якості, спрямовані на досягнення високої боєздатності та результативності у виконанні завдань.</p>	
22/14	Тема №4. Досвід військового лідерства в бою	<p>Після опанування теми здобувач освіти повинен:</p> <p>Знати та розуміти:</p> <p>історичні та сучасні приклади проявів військового лідерства в умовах бою;</p> <p>особливості прийняття рішень у стресових і невизначених бойових ситуаціях;</p> <p>роль морально-психологічної стійкості та авторитету командира у бою;</p> <p>чинники, що впливають на ефективність управління підрозділом під час бойових дій.</p> <p>Вміти:</p>	<p>Прослуховування подкасту (аудіозапису) на визначену тематику.</p> <p>Прочитання статей за тематикою занять.</p> <p>Написання есе.</p> <p>Вирішення ситуаційних завдань (кейсів) щодо прояву цінностей, дотримання вимог етичних стандартів поведінки військового лідера на основі конкретних прикладів професійної</p>

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
		<p>аналізувати бойові приклади військового лідерства, виокремлювати їх сильні та слабкі сторони;</p> <p>оцінювати дії командира крізь призму лідерських якостей та впливу на підлеглих;</p> <p>адаптовувати набуті знання до можливих власних управлінських ситуацій у бойових умовах;</p> <p>пояснювати значення бойового досвіду для розвитку особистого стилю лідерства.</p> <p>Набути навичок та здатності:</p> <p>використовувати досвід військового лідерства для підвищення ефективності управлінських рішень;</p> <p>діяти впевнено й рішуче в умовах бойового стресу, демонструючи приклад підлеглим;</p> <p>формувані власні моделі поведінки, спираючись на бойовий досвід і професійні цінності;</p> <p>здійснювати самоаналіз та робити висновки з досвіду інших командирів для вдосконалення власного лідерства.</p>	<p>діяльності офіцерів.</p> <p>Вирішення тестових завдань (кейсів) в Google-формі.</p>